

İÇİNDEKİLER

DOKUZUNCU BASKIYA ÖNSÖZ	5
İÇİNDEKİLER.....	7

BİRİNCİ BÖLÜM

CEZA HUKUKUNDA KAVRAMLAR, CEZA HUKUKUNUN AMACI, GÖREVİ, KAYNAKLARI, YORUM

I. TANIMLAR	47
A. Ceza Hukuku Teriminin Tanımı	47
B. Suç Teriminin Tanımı	48
C. Ceza Normu (Ceza Kuralı)	48
1. Bağımsız - Bağımlı Ceza Normları.....	48
2. Tam Ceza Normu – Eksik Ceza Normu – Açık Ceza Normu.....	49
D. Davranış Normları (Davranış Kuralları)	49
E. Ceza Teriminin Tanımı	50
II. CEZA HUKUKUNUN GÖREVİ (İŞLEVİ) VE AMACI	51
III. TÜRK CEZA HUKUKUNUN TARİHSEL GELİŞİMİ	51
A. Genel Olarak	51
1. Osmanlı Devleti Dönemi	52
2. Cumhuriyet Dönemi.....	52
IV. CEZA HUKUKUNDA KAYNAKLAR	53
A. Asli Kaynaklar.....	53
1. Anayasa.....	53
2. Kanun.....	53
3. Uluslar arası Sözleşmeler	53

B. Ceza Hukukunun Tamamlayıcı Kaynakları	54
1. Gelenek (Örf ve Adet) Kuralları	54
2. Ahlak Kuralları	55
3. Din Kuralları	55
4. Mahkeme İçtihatları	55
5. Öğreti.....	55
6. Hukukun Genel İlkeleri	56
V. CEZA HUKUKU KAYNAKLARININ YORUMU	56
A. Yorum Yöntemleri	56
1. Lâfzî Yorum / Sözel Yorum / Gramatik Yorum Yöntemi.....	56
2. Mantıkî Yorum Yöntemi.....	57
3. Sistematiik Yorum Yöntemi	58
4. Kanun Hükümünün Konulma Nedenini Belirleme Yöntemi	58
5. Amaçsal Yorum Yöntemi	58
a) Kanunun Amacının Esas Alınması Gerektiği Görüşü (Objektif).....	59
b) Kanun Koyucunun Amacının Esas Alınması Gerektiği Görüşü (Sübjektif):.....	59
c) Birleştirici Görüş:	59
6. Tarihsel Yorum Yöntemi	59
7. Hukukun Genel İlkeleri	60
8. Karşılaştırmalı Hukuk	60
B. Yorum Çeşitleri	61
1. Yapana Göre Yorum Çeşitleri.....	61
a) Yasama Yorumu	61
b) Yargı Yorumu	61
c) Öğreti Yorumu	62
2. Niteliğine Göre Yorum Çeşitleri	62
a) Daraltıcı Yorum	62
b) Genişletici Yorum.....	63
c) İlerletici Yorum	65

d) Düzeltici Yorum	65
VI. CEZA HUKUKUNUN DİĞER HUKUK DALLARIYLA İLİŞKİSİ	65
A. Anayasa Hukuku	65
B. Devletler Hukuku	65
C. Ceza Muhakemesi Hukuku	66
D. İnfaz Hukuku	66
E. Kriminoloji	67
F. İdare Hukuku	67
G. Ticaret Hukuku	67
H. Disiplin Hukuku	67

İKİNCİ BÖLÜM

TEMEL İLKELER VE CEZAİ SORUMLULUK

VII. CEZA HUKUKUNUN TEMEL İLKELERİ VE SORUMLULUĞUN ESASI	71
A. Ceza Hukukunun Temel İlkeleri	71
1. Hukuk Devleti İlkesi	71
2. İnsanilik İlkesi	71
3. Kusur İlkesi	71
4. Kanunilik İlkesi (Kanunsuz Suç ve Ceza Olmaz İlkesi /Ceza Hukukunun Güvence İşlevi)	73
a) İlkenin Anlamı	73
b) İlkenin Tarihçesi	75
c) Kanunilik İlkesinin Özellikleri	76
(1) Suç ve Cezaların Kanun ile Konulması	76
(2) Kıyas Yasağı	76
(3) Aleyhte Kanunun Geçmişe Etkili Olmaması/Geçmişe Yürüme Yasağı (Lex Pravia)	79
(4) Lehe Hükmün geçmişe yürümesi ilkesi	80
(5) Suçta ve Cezada Belirlilik İlkesi (Lex Certa)	80
(6) Örf ve Adet Kuralları İle Suç ve Ceza Oluşturulamaması	81

(7) Kanunilik İlkesi ve İdarenin Düzenleyici İşlemleriyle Suç Oluşturması	82
d) Orantılılık İlkesi	84
e) Kanun Önünde Eşitlik İlkesi.....	84
f) Ceza Sorumluluğunun Şahsiliği İlkesi	84

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

CEZA HUKUKUNUN UYGULAMA ALANI

VIII. CEZA KANUNLARININ ZAMAN BAKIMINDAN UYGULANMASI	85
A. Genel Olarak.....	85
B. Kanunların Yürürlüğe Girmesi ve Yürürlükten Kalkması.....	85
C. Yürürlük Süreleri Bakımından Ceza Kanunları	87
D. Ceza Kanununun Zaman Bakımından Uygulanması	87
1. Zaman Bakımından Uygulanmaya İlişkin İlkeler	87
a) Derhal Uygulanma (Hemen Uygulanma) İlkesi	87
b) Aleyhe Hükmün Geriye Yürümemesi İlkesi.....	89
c) Lehe Hükmün Geriye Yürümesi İlkesi	90
d) İnfaz Hükümleri ve Lehe Kanun Uygulaması.....	92
e) Güvenlik Tedbirleri ve Lehe Kanun Uygulaması.....	93
2. Kanunların İleriye Yürümesi.....	93
3. Suçun İşlendiği Zaman	94
a) Hareket Görüşü	95
b) Netice Görüşü.....	95
c) Karma Görüş	95
4. Suçun İşlendiği Zamanın Belirlenmesi Bakımından Suç Türleri	96
a) Ani Suçlar	96
b) Sırf Hareket Suçları	96
c) Neticeli Suçlar	96
d) İhmalî Suçlar	97

e) Kesintisiz Suçlar.....	97
f) Zincirleme Suçlar.....	97
g) İtiyadi Suçlar.....	98
h) Teşebbüs Aşamasında Kalan Hareketler	98
i) İştirak Halinde İşlenen Suçlar	98
IX. CEZA KANUNLARININ YER BAKIMINDAN UYGULANMASI	99
A. Suçun İşlendiği Yerin Tespitine İlişki Görüşler.....	99
1. Hareket Görüşü.....	100
2. Netice Görüşü	101
3. Karma Görüş	101
4. Türk Hukukunda Kabul Edilen Görüş	102
B. Suç Türleri Bakımından Suçun İşlendiği Yer	102
1. Ani Suçlar	102
2. Mesafeli/Neticesi Hareketten Ayrılabilen Suçlarda Suçun İşlendiği Yer	103
3. Kesintisiz Suç.....	103
4. İtiyadi Suç.....	103
5. İştirak Halinde İşlenen Suçlar	103
6. Zincirleme Suç.....	104
7. Teşebbüs Aşamasında Kalan Suç	104
8. Sınır Aşan (Transit) Suç	104
9. Bilişim Suçları	104
10. Objektif Cezalandırılma Koşulu Olan Suç	105
11. Seçimlik Hareketli Suç	105
C. TCK'nın Suçun İşlendiği Yere İlişkin Kabul Ettiği İlkeler	105
1. Mülkilik (Ülkesellik) İlkesi (TCK m. 8, 9).	106
2. Şahsılık (Kişiselilik) İlkesi	108
a) Faile Göre Şahsılık İlkesi (TCK m. 10, 11).....	109
(1) Türkiye Cumhuriyeti Adına Belirli Görevlere Sahip Türk Vatandaşlarının Yurt Dışındaki İşledikleri Suçlar (Görev Suçları)	109
a) Bu Fıkranın Uygulama Koşulları	110

(b) TCK m. 11'da Düzenlenen Faile Göre Şahsilik İlkesinin Koşulları	110
(i) TCK m. 11/1'in Uygulama Koşulları	111
(ii) (TCK m. 11/2'in Uygulama Koşulları	111
b) Mağdura Göre Şahsilik İlkesi (TCK m. 12/1-2)	112
3. Koruma (Gerçeklik) İlkesi (TCK m. 13/1-b).....	114
4. Evrensellik (Adalet) İlkesi (TCK m. 12/3 / TCK m. 13/1-a / TCK m. 13/1-c,d,e,f,g,ı).....	115
a) TCK m. 12/3'e Göre Evrensellik İlkesi	116
(1) TCK m. 12/3'e Göre Evrensellik İlkesinin Uygulanma Koşulları.....	116
b) TCK m. 13/1-a'ya Göre Evrensellik İlkesi	117
(1) TCK m. 13/1-a'ya Göre Evrensellik İlkesinin Uygulanma Koşulları.....	117
c) TCK m. 13/1-c,d,e,f,g,h,ı'ya Göre Evrensellik İlkesi.....	118
(1) TCK m. 13/1 – c,d,e,f,g,ı'ya Göre Evrensellik İlkesinin Uygulanma Koşulları.....	118
D. Faile ve Mağdura Göre Şahsilik İlkesi Kapsamında Suçların Seçimlik Ceza Gerektirmesi Durumunda Soruşturma.....	119
E. Yabancı Ülkede İşlenen Suçların Türkiye'de Yargılanması İçin Soruşturma Koşulu Olan Cezanın Hesaplanması	119
F. Yabancı Ülkede Geçirilen Hürriyetten Yoksunluk Hallerinin Türkiye'deki Yargılama Sonucu Verilen Mahkûmiyet Hükmünden Mahsup Edilmesi.....	119
G. Yabancı Ülkede Verilen Mahkeme Kararlarının TCK'daki Hak Yoksunluklarına Etkisi	119
X. SUÇLULARIN GERİ VERİLMESİ	121
A. Genel Olarak.....	121
B. Geri Vermenin Sınır Dışı Etmeden Farkları	122
C. Geri Verme Kurumunun Kaynakları.....	123
D. Geri Vermeye Neden Olan Suçların Belirlenmesi Bakımından Kabul Edilen Sistemler	124
E. Geri Vermenin Koşulları	124

1. 6706 sayılı Kanuna Göre Geri Vermenin Koşulları	124
a) Yabancı Bir Ülkede Yabancı Ülke Vatandaşı Hakkında Ceza Soruşturması veya Kuvuşturması Başlatılmış ya da Mahkûmiyet Kararı Verilmiş Olmalıdır	124
b) Geri Vermeye Konu Suçun Cezasının Üst Sınırı, Bir Yıl veya Daha Fazla Hürriyeti Bağlayıcı Cezayı Gerektirmeli	125
c) Mahkûmiyetin İnfazı Bakımından Hükmolunan Cezanın En Az Dört Ay Hürriyeti Bağlayıcı Ceza Olmalıdır	125
d) Geri Vermeye Konu Fiilin Her İki Devletin (Talep Eden Devlet ile Türkiye'nin) Kanunlarına Göre De Suç Olmalıdır	125
2. 6706 Sayılı Kanuna Göre Geri Vermemenin Koşulları	126
a) Yabancı Bir Ülkede İşlenen Suçun Düşünce Suçu, Siyasî Suç veya Siyasî Suçla Bağlantılı Bir Suç Niteliğinde Olması	126
(1) Düşünce Suçu	127
(2) Siyasi Suç	127
(a) Siyasi Suçu Tanımlayan Kuramlar	127
aa) Nesnel (Objektif) Kuram	127
bb) Öznel (Sübjektif) Kuram	128
cc) Üstünlük Kuramı	128
(b) Siyasi Suçun İstisnaları	128
aa) Belçika Kuralı	128
bb) Terör Suçu	129
cc) Uluslararası Suçlar	129
(c) Siyasi Suç Çeşitleri	129
aa) Tam siyasi suç	129
bb) Nisbi siyasi suç	130
b) Sırf Askerî Suç Niteliğinde Olması	131
c) Türkiye Devletinin Güvenliğine Karşı, Türkiye Devletinin veya Bir Türk Vatandaşının Ya Da Türk	

Kanunlarına Göre Kurulmuş Bir Tüzel Kişinin Zararına İşlenmesi.....	132
d) Türkiye'nin Yargılama Yetkisine Giren Bir Suç Olması	132
e) Zamanaşımına veya Affa Uğramış Olması.....	132
f) İadesi Talep Edilen Kişinin Türk Vatandaşı Olması	134
g) İadesi Talep Edilen Kişinin Kanunda Belirtilen Nedenlere Dayalı Olarak Soruşturma Veya Kovuşturmaya Maruz Bırakılacağına Veya Cezalandırılacağına ya da İşkence veya Kötü Muameleye Maruz Kalacağına Dair Kuvvetli Şüphe Sebeplerinin Bulunması	134
h) İadesi Talep Edilen Kişi Hakkında, Talebe Konu Fiil Nedeniyle Daha Önce Türkiye'de Beraat veya Mahkûmiyet Kararı Verilmiş Olması	135
i) İade Talebinin, Ölüm Cezası veya İnsan Onuru ile Bağdaşmayan Bir Ceza Gerektiren Suçlara İlişkin Olması.....	136
(1) 6706 sayılı Kanunda Açıkça Düzenlenmeyen ve Fakat Geri Vermeme Kapsamı Dışında Tutulan Diğer Suçlar (Geri Vermeye Tabi Suçlar).....	136
(a) Uçak Kaçırma Suçları	136
(b) Diplomatlarla ve Uluslararası Korunan Kişilere Karşı İşlenen Suçlar	136
(c) Terörün Finansmanı	136
(d) Mali Suçlar.....	137
3. Geri Vermenin Takdire Bağlı Olduğu Durum	137
F. Geri Vermede Özellik Kuralı = İadede Hususilik İlkesi.....	137
1. Geri Vermede Özellik İlkesinin İstisnaları	139
G. Geri Vermede Görev ve Yetki (Usul).....	139
H. Aynı Kişi Hakkında Birden Fazla Devlet Tarafından İade Talebinde Bulunulmasında Usul	140
İ. Geri Verme Sürecinde Tutuklama İşlemleri.....	141
J. Yabancı Kanunun Göz Önünde Bulundurulması (Yabancı Ülke Ceza Kanunun Değeri)	141

XI. CEZA KANUNUNUN KİŞİ BAKIMINDAN UYGULANMASI	143
A. Genel Olarak	143
B. Türk Ceza Kanunu'nun İç Hukuk Bakımından Uygulanmasında İstisnalar.....	143
1. Cumhurbaşkanının Sorumsuzluğu	143
a) Cumhurbaşkanının Kişisel Suçlarından Dolayı Sorumluluğu.....	144
b) Cumhurbaşkanının Görevi ile İlgili İşlediği Suçlardan Sorumluluğu.....	144
2. Yasama Sorumsuzluğu	146
a) Sorumsuzluk (Mutlak Dokunulmazlık)	146
(1) Anayasa m. 83/1'e Göre Sorumsuzluğun Koşulları	147
(2) Yasama Sorumsuzluğunun Sonuçları	148
b) Geçici Dokunulmazlık (Kovuşturma Yasağı)	148
(1) Kovuşturma Yasağının İstisnaları	149
(2) Sorumsuzluk İle Dokunulmazlık Arasındaki Farklar	150
(3) Dokunulmazlık Kapsamındaki Suçlarda Zamanaşımı Sorunu	150
C. Ceza Kanunun Devletler Hukuku Bakımından Uygulanmasında İstisnalar.....	150
1. Diplomatlar	150
a) Dokunulmazlığın Kabul Edildiği Durumlar.....	151
b) Diplomat Dokunulmazlığı ile Konsolosların Dokunulmazlığı Farklıdır	151
2. Yabancı Askerler	152
a) Sözleşme Kapsamına Giren Kişiler	152
b) Yargı Yetkisi.....	153
(1) Mutlak (Kesin) Yargı Yetkisi	153
(2) Öncelikli Yargı Yetkisi	153
c) Gönderen Devletin Yargı Yetkisi	153

(1) Gönderen Devletin Mutlak Yargı Yetkisi.....	153
(2) Gönderen Devletin Öncelikli Yargı Yetkisi	154
d) Gönderilen (Kabul eden) Devletin Yargı Yetkisi	154
(1) Gönderilen Devletin Mutlak Yargı Yetkisi	154
(2) Gönderilen Devletin Öncelikli Yargı Yetkisi	154

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SUÇ KAVRAMI VE SUÇUN UNSURLARI

XII. SUÇ KURAMI	155
XIII. SUÇUN UNSURLARI	155
A. Genel Olarak.....	155
B. Tipiklik (Suçun Yasallık Unsuru)	156
1. Tipiklik ve Hukuka Aykırılık	158
2. Tipiklik ve Hukuki Hata	158
3. Tipiklik ve Hayal (Mefruz/Varsayılan/Sözde) Suç.....	159
4. Tipiklik ve Kuruntu Suç	160
5. Tipiklik ve İşlenemez Suç	160
C. Tipiklikte Yer Alan Unsurlar	160
1. Tipikliğin Maddi Unsurları.....	162
a) Hareket	163
(1) Ceza Hukuku Bakımından Hareket Sayılmayan Durumlar	166
(2) Hareketin Sayısına Göre Suçların Sınıflandırılması.....	167
(a) Tek Hareketli Suçlar.....	167
(b) Birden Çok Hareketli Suçlar	168
aa) Birleşmiş Hareketli Suçlar	168
bb) Bölünebilen veya Kesintili Suçlar/Amaç Suç–Araç Suç	168
cc) Seçimlik Hareketli Suçlar	168
dd) İtiyadi Suçlar	169

(c) Geçitli Suçlar	170
(3) Hareketin Şekline Göre Suçların Sınıflandırılması	170
(a) İcrai (Etken Hareketle İşlenen) Suçlar	171
(b) İhmalî (Edilgen hareketle işlenen suçlar) Suçlar	171
(4) Hareketin Önemine Göre Suçlar	176
(a) Serbest Hareketli Suçlar	176
(b) Bağlı Hareketli Suçlar	176
(5) Hareketin Devamının Gerekip Gerekmediğine Göre Suçların Sınıflandırılması	177
(a) Ani Suç	177
(b) Kesintisiz (Mütemadi) Suçlar	178
(6) Hareketin Aşamasına Göre Suçların Sınıflandırılması	181
(a) Kalkışma Suçları	181
2. Netice	181
a) Neticeye Göre Suçların Tasnifi	182
(1) Neticesi harekete bitişik suçlar (Neticesiz suçlar, Şekli suçlar, Sırf Hareket Suçları) – Neticeli suçlar (Maddi neticeli suçlar)	182
(a) Neticesi Harekete Bitişik Suçlar (Neticesiz Suçlar/Sırf Hareket Suçları/Soyut Neticeli Suçlar)	182
(b) Neticeli Suçlar (Maddi neticeli suçlar)	183
(c) Seçimlik Neticeli Suçlar – Tek Neticeli Suçlar	185
3. Nedensellik Bağı	185
a) Koşul Kuramı (Şart Teorisi) = Tabii Nedensellik Düşüncesi = Eşdeğerlik Kuramı = Koşulların Eşitliği	186
b) Uygun Sebep Kuramı	186
c) Etkin Sebep Kuramı	187
d) En Etkin Sebep Kuramı	187
e) Son Koşul Kuramı (Son Şart Teorisi)	187
f) Beşeri Nedensellik Kuramı	187

g) Objektif Yüklenebilirlik (İsnadiyet) Kuramı	188
h) Bazı Nedensellik Durumları.....	189
(1) Normal Nedensellik (Tek Hareket, Tek Netice)	189
(2) Çifte Nedensellik (Birden Çok Hareket, Tek Netice).....	189
(3) Tamamlayan (Atipik/Toplam) Nedensellik	190
(4) Hareketten Önce Var Olan Nedenin Eklenmesi.....	191
(5) Hareketten Sonra Meydana Gelen Bir Nedenin Eklenmesi	192
(6) Hareketten Sonra Meydana Gelen ve Mağdurun Kusuru İle Bir Nedenin Eklenmesi.....	192
(7) Netice Sebebiyle Ağırlaşan Durumlar	193
(8) Sollayan Nedensellik (Öne Geçen Nedensellik/ Nedensellik Bağının Kesilmesi)	193
(9) Varsayılan Nedensellik	194
(10) Kişinin Kendisini Tehlikeye Atması	194
(11) Neticenin Kişinin Egemenlik Alanı Dışında Olması	194
(12) Sosyal Nedensellik	195
(13) Risk Azalması.....	195
(14) Normun Koruma Alanı İçinde Olmaması.....	195
(15) Rücu Yasağı	196
(16) Kişinin Üzerine Düşen Dikkat ve Özen Yüklülüğüne Uymasına Rağmen Neticenin Gerçekleşmesi	197
(17) İhmalî Hareketle İşlenen Suçlarda Nedensellik	197
4. Fail	198
a) Özgü Suç	199
b) Tüzel Kişilerin Suçun Faili Olup Olamayacağı Sorunu	200
(1) Tüzel Kişilik Kavramı	200
(2) Tüzel Kişiliğin Esasını Açıklayan Kuramlar	201
(a) Farazilik Kuramı	201

(b) Gerçeklik Kuramı	201
(c) Karma Kuram	201
(3) TCK Açısından Tüzel Kişilerin Cezai Sorumluluğu ve Failik Durumu.....	201
(4) Tüzel Kişiler Hakkında Uygulanacak Yaptırım	201
5. Mağdur	202
6. Suçun Konusu	204
a) Suçun Maddi Konusu	205
b) Suçun Hukuki Konusu	206
c) Suçun Konusuna Göre Suçların Sınıflandırılması.....	206
(1) Zarar Suçu – Tehlike Suçu Ayrımı.....	206
(a) Zarar Suçu.....	206
(b) Tehlike Suçu.....	207
(i) Somut Tehlike Suçu.....	208
(ii) Soyut Tehlike Suçu	208
D. Tipikliğin Manevi (Sübjektif) Unsurları.....	209
1. Genel Olarak	209
a) Suçun Manevi Unsuru, Kusurluluk ve Kusur Kavramları Arasındaki İlişki	210
b) Hareket Yeteneği İle Kusur Yeteneği Kavramları Arasındaki İlişki	210
c) Suçun Manevi Unsuru İle Kast ve Taksir Kelimeleri	210
2. Kast	211
a) Kastı Açıklayan Kuramlar.....	211
(1) Tasavvur Kuramı	211
(2) Bilinç ve İrade Kuramı	211
b) Kastın Unsurları.....	212
(1) Kastın Bilme Unsuru	212
(2) Kastın İsteme Unsuru	214
(a) Doğrudan Kast (Birinci Dereceden Kast).....	215
(b) Doğrudan Kast (İkinci Dereceden Kast)	215
(c) Olası Kast	216

(i) Olası Kastı Belirlemek İçin Ortaya Atılan Kuramlar	216
(ii) Olası Kastta Kusurluluğun Derecesi veya Yoğunluğu	217
(iii) Olası Kastta Sorumluluk	217
(3) Kastın Aranacağı Zaman	218
(a) Başlangıç kastı	218
(b) Eş zamanlı Kast	218
(c) Eklenen Kast	219
(4) Kastın Türleri	219
(a) Genel Kast (Doğrudan Kast/Dolus Directus)	219
(b) Doğrudan Kast (Dolus Directus)	220
(c) Olası Kast (Dolus Eventualis)	220
(d) Özel Kast	220
(e) Ani Kast	220
(f) Tasarlama (Taammüt) Kastı	221
3. Taksir	222
a) Genel Olarak	222
b) Taksirin Unsurları	222
(1) Hareketin Taksirle İşlenebilen Bir Suç Olması	223
(2) Hareketin İradiliği	223
(3) Dikkat ve Özen Yükümlülüğüne Aykırılık	224
(4) Neticenin Öngörülebilir Olması	225
(5) Neticenin İstenmemiş Olması	225
(6) Hareket İle Netice Arasında Nedensellik Bağının Bulunması	226
c) Taksirli Suçlarda Kişilerin Cezai Sorumluluğu	226
(1) Üçüncü Kişinin Hareketi	226
(a) Üçüncü kişinin hareketi kusursuzdur.	226
(b) Üçüncü kişinin hareketi kusurludur	227
(i) Üçüncü kişi kasten kusurludur	227

(ii) Üçüncü Kişi Taksirle Kusurludur.....	227
(c) Üçüncü Kişi Tamamen Kusurludur.....	228
(2) Mağdurun Hareketi	228
(a) Mağdurun Hareketi Kusurlu Değildir.....	228
(b) Mağdurun Hareketi Normal Değil Ancak Kusurlu ve Hukuka Aykırı da Değildir.....	228
(c) Mağdurun Hareketi Kusurludur.....	228
(i) Meydana Gelen Netice Tamamen Mağdurun Kusurlu Hareketinden Meydana Gelmiştir.	228
(ii) Meydana Gelen Netice Bakımından Hem Fail Hem de Mağdur Kusurludur.	229
d) Taksirin Gerçekleştirilme Şekilleri (Taksir Kalıpları/ Taksirin Görünüş şekilleri).....	229
(1) Dikkatsizlik	229
(2) Özensizlik (Tedbirsizlik).....	230
e) Taksirin Derecelendirilmesi.....	230
f) Taksir Türleri (Çeşitleri).....	230
(1) Bilinçsiz Taksir (Basit Taksir/Tam Taksir)=Niteliksiz Taksir	231
(2) Bilinçli Taksir (Öngörülü/Şuurlu Taksir)=Nitelikli Taksir.....	231
(3) Bilinçsiz Taksir - Bilinçli Taksir Ayrımı.....	231
(4) Bilinçsiz Taksir - Bilinçli Taksir Ayrımının Hukuki Sonuçları	232
g) Olası Kast/ Bilinçli Taksir Ayrımı	232
h) Taksirli Suçlarda Şahsi Cezasızlık Sebebi Olarak ve Cezada İndirim Yapılmasını Gerektiren Şahsi Sebep	233
i) Taksirli Suçlarda Verilecek Cezanın Belirlenmesi	233
j) Taksir ve Teşebbüs.....	234
k) Taksir ve İştirak	234
l) Taksir ve Hata	234
m) Taksir ve Kabahat.....	235

n) Taksir ve Kusur	235
o) Taksir ve Kusursuz Sorumluluk	235
4. Netice Sebebiyle Ağırlaşan Suç	236
(1) Netice Sebebiyle Ağırlaşan Suçun Oluşum Şekilleri	236
(2) Netice Sebebiyle Ağırlaşan Suç Şekilleri	237
(a) Gerçek Netice Sebebiyle Ağırlaşan Suç	237
(b) Gerçek Olmayan (Görünüşte) Netice Sebebiyle Ağırlaşan Suç	237
(3) Netice Sebebiyle Ağırlaşan Suçlarda Kast/Taksir Bileşimi (Kombinasyonu)	238
(4) Netice Sebebiyle Ağırlaşan Suçlarda Teşebbüs	239
(5) Netice Sebebiyle Ağırlaşan Suçlarda İştirak	240
(6) Netice Sebebiyle Ağırlaşan Suç ve Kusursuz Sorumluluk	240
E. Hukuka Aykırılığın Bulunması/Hukuka Uygunluk Nedenlerinin Bulunmaması	241
F. Hukuka Uygunluk Nedenlerinin Ortak Özellikleri	243
G. Türk Ceza Kanununda Hukuka Uygunluk Nedenlerinin Sınıflandırılması Sorunu	245
H. Türk Ceza Kanununda Hukuka Uygunluk Nedenleri	246
1. Kanun Hükmünü Yerine Getirme/Görevi İfa	246
a) Kanun Teriminin Anlamı	246
b) Kolluğun Zor ve Silah Kullanma Yetkisi	247
(1) Zor ve Silah Kullanma Yetkisinin Kapsamı	248
(2) Zor Kullanma Yetkisinin Aşamaları	248
(a) İhtar	248
(b) Bedeni Kuvvet Kullanma	248
(c) Maddi Güç Kullanma	248
(d) Silah Kullanma	248
(3) Zor ve Silah Kullanma Yetkisinde Orantılılık İlkesi	250

(4) Zor Kullanma Yetkisinde Takdir Yetkisi	250
c) Müdafilik Görevinin Yerine Getirilmesi	251
2. Meşru Savunma	251
a) Meşru Savunmanın Hukuki Niteliği	251
b) Meşru Savunmanın Koşulları	252
(1) Saldırıya İlişkin Koşullar	252
(a) Bir Saldırı Olmalıdır	252
(b) Bu Saldırı Haksız Olmalıdır	253
(c) Bu Saldırı Gerçekleşmiş veya Gerçekleşmesi veya Tekrarı Muhakkak Olmalıdır	254
(d) Saldırı Herhangi Bir Hakka Yönelmiş Olmalıdır	255
(e) Saldırı, Meşru Savunmada Bulunana Karşı Olabileceği Gibi, Üçüncü Bir Kişiye De Yönelebilir	256
(f) Saldırı Mutlaka Bir İnsandan Kaynaklanmalıdır	256
(2) Savunmaya İlişkin Koşullar	257
(a) Savunmada Zorunluluk Olmalıdır	257
(b) Savunma İle Haksız Saldırı Arasında Oran Bulunmalıdır	257
(i) Konu Bakımından Orantı/Haklar Arasında Orantı	258
(ii) Araç Bakımından Orantı	258
(c) Savunma, Mutlaka Haksız Saldırıda Bulunan Kişiye Karşı Yapılmalıdır	259
c) Üçüncü Kişi Lehine Meşru Savunma	259
d) Haksız Saldırı Başlamadan Önce Alınan ve Kendiliğinden Harekete Geçen Önlem/Offendicula	260
e) Meşru Savunmada Sınırın Aşılması	261

(1) Meşru Savunmada Sınırın Aşılması Mazur Görülebilecek Bir Heyecan, Korku veya Telaş ile Aşılması.....	261
(2) Meşru savunmada Oranın/Sınırın Kast Olmaksızın Aşılması (Taksir ile Aşılması).....	261
(3) Meşru Savunmada Sınırın Kast (Doğrudan veya Olası Kast) ile Aşılması	262
(4) Meşru Savunmada Sınırın Kusursuz Olarak Aşılması	262
f) Meşru Savunma Halinde Üçüncü Kişilerin Zarar Görmesi	262
g) Meşru Savunma – Haksız Tahrik ilişkisi.....	262
3. Hakkın Kullanılması.....	263
a) Hakların Çatışması ve Neminem Laedere İlkesi	263
b) Hukuka Uygunluk Nedeni Olarak Bazı Önemli Hakkın Kullanılması Durumları	264
(1) Hekimlik Mesleğinin İcrası/Tıbbi Müdahale	264
(a) Hekimlik Mesleğini İcra Edecek Kişinin Yetkili Kişi Olması Gerekir.....	265
(b) Hastanın Tıbbi Müdahalenin İçeriği ve Muhtemel Sonuçları Bakımından Aydınlatılmış Olması Gerekir	265
(c) Hastanın Rızasının Bulunması/Aydınlatılmış veya Bilgilendirilmiş Onam–Hastanın Hukuken Geçerli Rızası	266
(d) Tıbbi Müdahalenin Zorunluluğu (Endikasyon).....	267
(e) Hekimlik Mesleğinin Mesleğin Gereklere Uygun İcra Edilmiş Olması/Hekimlik Mesleğinin (Tıbbi Müdahalenin) Kanunda Öngörülen Usullere Uygun Bir şekilde İcra Edilmiş Olunması Gerekir	267
(f) Tıbbi Müdahalenin Teşhis ve Tedavi Amacı İle Yapılmış Olması	268

(2) Düşünce Özgürlüğü ve Eleştiri Hakkı	268
(3) Bir İş, Meslek, Sanat veya Bilimin İcrası	268
(4) Ticari ve Sinaî Faaliyetlerin İcrası	269
(5) Haber Verme ve Haberleşme Hakkının İcrası/Gazetecilik Mesleğinin İcrası	269
(6) İddia ve Savunma Hakkının Kullanılması	269
(7) Spor Faaliyetleri	270
(8) Tedip Hakkı	270
(9) İhbar ve Şikâyet Hakkı	270
(10) Organ ve Doku Nakli	271
4. İlginin Rızası	272
a) Rızanın Suç Genel Kuramı İçindeki Yeri	273
(1) Tipikliği Kaldıran Rıza	273
(2) Hukuka Aykırılığı Kaldıran Rıza	273
b) Rızanın Hukuki Esası	274
c) Rızanın Hukuka Uygunluk Nedeni Sayılabilmesi İçin Gerekten Koşullar	275
(1) Kişinin Üzerinde Mutlak Surette Tasarrufta Bulunabileceği Bir Hakkın Bulunması	275
(a) Kişilere Karşı İşlenen Suçlar (TCK m. 80 - 169)	275
(i) Hayata Karşı Suçlar (TCK m. 81 – 85)	276
(ii) Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlar (TCK m. 86 – 96)	276
(iii) Çocuk Düşürtme, Düşürme veya Kısırlaştırma (TCK m. 99 – 101)	277
(iv) Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar (TCK m. 102 – 105)	277
(v) Hürriyete Karşı Suçlar (TCK m. 106 – 124)	277
(vi) Şeref Karşı Suçlar (TCK m. 115 - 131)	277
(vii) Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar (TCK m. 131 - 140)	278

(viii) Malvarlığına Karşı Suçlar (TCK m. 141 - 169)	278
(2) Rızaya Ehliyet	278
(3) Rıza Açıklaması	279
5. TCK'da Yer Almayan Hukuka Uygunluk Nedeni Olarak Yükümlülüklerin Çatışması	280
a) Yükümlülüklerin Çatışmasının Gerçekleşebileceği Şekiller	280
(1) İki Eşit Değerin Korunması Aşamasında Yükümlülüklerin Çatışması	280
b) Eşit Olmayan İki Değerin Korunması Aşamasında Yükümlülüklerin Çatışması.....	281
İ. Hukuka Uygunluk Nedenlerinde Sınırın Aşılması.....	281
1. Hukuka Uygunluk Nedenlerinde Sınırın Kasten Aşılması	282
2. Hukuka Uygunluk Nedenlerinde Sınırın Taksir ile Aşılması.....	282
3. Hukuka Uygunluk Nedenlerinde Sınırın Korku, Panik veya Heyecan ile Aşılması.....	282
4. Hukuka Uygunluk Nedenlerinde Sınırın Kusursuz Olarak Aşılması.....	283
XIV. KUSURLULUK.....	283
A. Haksızlık ve Kusurluluk Kavramları Arasındaki İlişki.....	284
B. Kusurluluk ile Kusur Kavramları Arasındaki İlişki	284
C. Kusurluluğu Açıklayan Kuramlar	285
1. Psikolojik Kuram	285
2. Normatif Kuram.....	285
D. Kusurluluğun Kapsamı	286
1. Fiil Kusuru	286
2. Fail Kusuru	286
E. Kusurluluk ile Kast ve Taksir Kavramları Arasındaki İlişki	286
F. Taksir ile Kusursuz Sorumluluk Kavramları Arasındaki İlişki	286
G. Kusurluluğun Unsurları.....	287

1. Kusur Yeteneğine Sahip Olmak	287
a) Kusur Yeteneğinin Aranacağı Zaman	288
b) Kusur Yeteneği İle Kusurluluğu Etkileyen Haller Kavramları Arasındaki İlişki	288
2. Kusurluluğu Etkileyen Nedenlerden Birinin Bulunmaması	289
a) Kusur Yeteneğini Etkileyen Haller	289
(1) Yaş Küçüklüğü	290
(a) 0 – 12 Yaş Arasında Olan Çocuklar=(TCK m. 31/1)	290
(b) 13 – 15 Yaş Arasında Olan Çocuklar=(TCK m. 31/2)	290
(c) 16 – 18 Yaş Arasında Olan Çocuklar=(TCK m. 31/3)	291
(d) Kusur Yeteneği Bulunmayan Çocuklara Uygulanacak Hükümler	291
(e) Kusur Yeteneği Bulunan Yaş Sınıfında Olan Çocuklara İlişkin TCK ve CMK’da Öngörülen Özel Düzenlemeler	291
(2) Sağır – Dilsizlik=(TCK m. 33)	293
(3) Akıl Hastalığı=(TCK m. 32)	294
(a) Akıl Hastalığının Kusur Yeteneğine Etkisi Bakımından Kabul Gören Sistemler	294
(i) Biyolojik Sistem	294
(ii) Psikolojik Sistem	294
(iii) Karma Sistem	294
(b) Akıl Hastalığının Kişinin Kusur Yeteneğine Etki Eden Durumları	295
(4) Geçici (Arızı) Nedenler, Alkol veya Uyuşturucu Madde Etkisinde Olma (TCK m. 34)	295
(a) Geçici Nedenler	296
(b) Alkol veya Uyuşturucu Madde Alma	296

(i) İstemeyerek (İrade Dışı) Alkol veya Uyuşturucu Madde Alma	297
(ii) İsteyerek (İrade İle) Alkol veya Uyuşturucu Madde Alma	297
H. Kusurluluğu Kaldıran Haller (Nedenler)	299
1. Yetkili Amirin Emrini İfa	300
a) Yetkili Amirin Emrini İfasının Uygulanma Koşulları	300
(1) Bir Emir Bulunmalıdır	300
(2) Emir Hukuka Uygun (Meşru) Olmalıdır	301
a) Şekli Anlamda Hukuka Uygunluk	301
(i) Emri Veren Hukuken Emir Vermeye Yetkili Olması	301
(ii) Emri Yerine Getirenin Hukuken Emri Yerine Getirme Yükümlülüğü İçinde Olması	301
(iii) Emrin Kanunun Öngördüğü Bütün Şekil Kurallarına Uygun Olması	302
(b) Maddi Anlamda Hukuka Uygunluk	302
(i) Emrin Konusu Hukuka Uygundur	302
(ii) Emrin Konusu Hukuka Aykırıdır	302
(iii) Emrin Konusu Suçtur	304
(3) Emri Veren Emri Vermeye Yetkili Olmalıdır	304
(4) Emrin Yerine Getirilmesi Zorunlu Olmalıdır (Emir Bağlayıcı Olmalıdır)	304
2. Zorunluluk Hali	304
a) Zorunluluk Halinin Hukuki Niteliği	305
(1) Zorunluluk Halinin Hukuki Niteliği Açıklayan Kuramlar	305
a) Koruma İçgüdüğü Kuramı	305
b) Manevi Cebir Kuramı	305
c) Saiklerin Sosyalliği Kuramı	305
d) Amaç Kuramı	305
e) Hakların Çatışması Kuramı	306

(2) Zorunluluk Halinin Sınıflandırılmasına İlişkin Kuramlar	306
(a) Zorunluluk Halinin Hukuka Uygunluk Sebebi Olduğu Kuramı	306
(b) Zorunluluk Halinin Mazeret Sebebi (Kusurluluğu Kaldıran) Olduğu Kuramı	306
(c) Fark Gözetme Kuramı	306
(3) TCK Bakımından Zorunluluk Halinin Hukuki Niteliği	307
(4) Zorunluluk Halinin Kusurluluğu Kaldıran Bir Neden Olması Nedeniyle Hukuka Uygunluk Sebebi ile Kusurluluğu Kaldıran Sebep Arasındaki Farklar	308
b) Zorunluluk Halinin Koşulları	308
(1) Tehlikeye İlişkin Koşullar.....	309
(a) Bir Tehlike Bulunmalıdır	309
(b) Bu Tehlike Ağır ve Muhakkak Olmalıdır	309
(c) Tehlike Bir Hakka Yönelmiş Olmalıdır	310
(d) Tehlikeye Bilerek Sebebiyet Verilmemiş Olunmalıdır	310
(2) Korunmaya İlişkin Koşullar.....	311
(a) Tehlikeden Başka Türlü Korunma İmkânının Bulunmaması	311
(b) Tehlike İle Korunmaya Yönelik Gerçekleştirilen Hareket Arasında Nedensellik Bağının Bulunması.....	312
(c) Tehlike İle Korunmaya Yönelik Gerçekleştirilen Hareket Arasında Orantı Bulunması	312
(d) Tehlikeye Karşı Koyma Yükümlülüğünün Bulunmaması	313
c) Zorunluluk Hali İle Meşru Savunmanın Karşılaştırılması	313
3. Cebir ve Şiddet	314

4. Korkutma veya Tehdit	315
5. Hata (Yanılma)	317
a) Hata Kavramı	318
b) Suçun Maddi Unsurlarında Hata: (Fiili/Maddi Hata/Unsur Yanılgısı)	318
(1) Suçun Konusunda Hata	321
(2) Şahısta Hata (Mağdurda Hata)	322
(3) Nedensellik Bağında Hata.....	323
(4) Hedefte Sapma	324
c) Suçun Nitelikli Unsurlarında/Hallerinde Hata	326
(1) Cezayı Artıran Nitelikli Unsurlarda Hata	326
(2) Cezayı Azaltan Nitelikli Unsurlarda Hata	327
(3) Şahsa, Fiile ve Mağdurun Sıfatına Bağlı Nitelikli Haller ve Bu Hallerde Hata	328
(a) Failin Şahsına Bağlı (Failin Şahsından Kaynaklanan) Nitelikli Haller	328
(b) Fiilin İşlenişine Bağlı Nitelikli Haller	328
(c) Mağdurun Sıfatına Bağlı Nitelikli Haller.....	329
d) Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenlere Ait Koşulların Gerçekleştiği Hususunda Hata.....	329
(1) Hukuka Uygunluk Sebeplerinde Hata	330
(2) Kusurluluğu Kaldıran veya Azaltan Nedenlerde Hata	330
e) Hukuki Hata (Haksızlık Bilincinde Hata, Yasaklık Hatası, Tipiklik Hatası)	331
6. Kaza ve Tesadüf (Öngörememe/Beklenememe).....	333
7. Mücbir Sebep (Kaçınamama/Karşı koyamama).....	334
İ. Kusurluluğu Azaltan Haller	336
1. Haksız Tahrir.....	336
a) Genel Olarak.....	336
b) Haksız Tahrir Durumlarında Daha Az Ceza Verilmesinin Hukuki Sebebi / Haksız Tahrir Kurumunun Hukuki Niteliği	337

(1) Öznel (Sübjektif) Görüş.....	337
(2) Nesnel (Objektif) Görüş	337
(3) Karma Görüş	338
c) Haksız Tahrik Kurumunun Düzenlenişi Bakımından ETCK ile TCK Arasındaki Farklar	338
d) Haksız Tahrikin Koşulları	338
(1) Tahrik Oluşturan Bir Hareket Bulunmalıdır	338
(2) Hareket Haksız Olmalıdır	339
(3) Haksız Hareket Sonucunda Failde Sinirlenme, Acı Duyma, Öfkelenme (Hiddet veya Şiddetli Elem) Meydana Gelmelidir	340
(4) Suç, Haksız Hareketin Doğurduğu Sinirlenme, Acı Duyma, Öfkelenmenin Etkisiyle İşlenmelidir (Nedensellik Bağı)	340
(5) Karşı Hareket Mutlaka Haksız Hareketin Kaynağına Yönelmiş Olmalıdır	341
e) Haksız Tahrik İle Bazı Ceza Hukuku Kurumları Arasındaki İlişki	342
(1) Haksız Tahrik İle Tasarlama Arasındaki İlişki	342
(2) Haksız Tahrik İle Taksirli Suç Arasındaki ilişki.....	342
(3) Haksız Tahrik İle Kan Gütme Saiki/Özel Kast Arasındaki İlişki	342
(4) Haksız Tahrik İle Meşru Savunma Arasındaki ilişki.....	343
(5) Haksız Tahrik İle Hata Arasındaki İlişki.....	343
(6) Haksız Tahrik İle Takdiri Hafifletici Nedenler Arasındaki ilişki	344
(7) Haksız Tahrik İle İştirak Arasındaki ilişki.....	344
XV. SUÇUN NİTELİKLİ HALLERİ	344
A. Nitelikli Hallerin Sınıflandırılması.....	345
1. Cezayı Artıran ve Azaltan Nitelikli Haller.....	345
2. Şahsa, Fiile ve Suçun Konusuna Bağlı Nitelikli Haller	345
a) Şahsa Bağlı Nitelikli Haller	345

(1) Failin Sıfatı Bakımından Nitelikli Haller	346
(2) Mağdurun Sıfatı Bakımından Nitelikli Haller	346
(3) Fail ile Mağdur Arasındaki İlişki Bakımından Nitelikli Haller	346
(4) Failin Amaç ve Saiki Bakımından Nitelikli Haller	346
b) Fiile Bağlı Nitelikli Haller	346
(1) Fiilin İşleniş Şekline Göre Nitelikli Haller	346
(2) Fiilin İşlendiği Yer ve Zaman Bakımından Nitelikli Haller	347
c) Suçun Konusuna Bağlı Nitelikli Haller	347
XVI. SUÇUN UNSURLARI DIŞINDA KALAN HUSUSLAR	348
A. Nesnel (Objektif) Cezalandırılma Koşulları	348
B. Ön Koşullar	351
C. Ceza Muhakemesi Koşulları	351
D. Şahsi Cezasızlık Sebepleri	352
1. TCK'daki Şahsi Cezasızlık Sebepleri:	353
2. TCK'daki Cezada Şahsi İndirim Nedenleri:	354
3. TCK'daki Hem Şahsi Cezasızlık Hem De Cezada Şahsi İndirim Nedenleri	354
E. Cezayı Kaldıran Şahsi Sebepler/Cezayı Azaltan veya Kaldıran Şahsi Sebep Olarak Etkin Pişmanlık	354

BEŞİNCİ BÖLÜM

SUÇUN ÖZEL ŞEKİLLERİ

XVII. SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ ŞEKİLLERİ	355
A. TEŞEBBÜS	355
1. Kavram	355
2. ETCK İle TCK'nın Karşılaştırılması	355
3. Teşebbüsün Cezalandırılma Sebebi	356
a) Öznel (Sübjektif) Görüş	356
b) Nesnel (Objektif) Görüş	356

c) Etki Görüşü.....	357
d) Karma Görüş	357
4. Teşebbüsün Hukuki Niteliği	357
5. Teşebbüsün Koşulları/Unsurları.....	358
a) Suç İşleme Kastının Varlığı Bulunmalıdır	358
b) İşlenmek İstenen Suç Ancak Kasten İşlenebilen Bir Suç Olmalıdır	359
c) Suçun İcrasına Elverişli Hareketlerle Doğrudan Doğruya Başlamak	360
(1) Elverişli Hareketin Anlamı.....	360
(2) Doğrudan Doğruya İcraya Başlama.....	361
d) Failin Elinde Olmayan Nedenlerle Suçun İcra Hareketinin Tamamlanamaması veya Neticenin Gerçekleştirilememesi	363
(1) Failin Elinde Olmayan Nedenlerle Suçun İcra Hareketinin Tamamlanamaması.....	363
(2) Failin Elinde Olmayan Nedenlerle Neticenin Gerçekleştirilememesi	363
6. Gönüllü Vazgeçme	364
a) Gönüllü Vazgeçmenin Hukuki Niteliği.....	365
b) Gönüllü Vazgeçmenin Uygulanma Aşamaları	365
c) Gönüllü Vazgeçmenin Tespiti.....	366
d) İştirak Halinde İşlenen Suçlarda Gönüllü Vazgeçme ve Şeriklere Etkisi	367
e) Gönüllü Vazgeçme ile Teşebbüs Arasındaki İlişki.....	368
7. Gönüllü Vazgeçme ve Etkin Pişmanlık	369
8. İşlenemez Suç/Elverişsiz Teşebbüs	370
9. Teşebbüs Bakımından Bazı Özel Durumlar	371
a) Ceza Hukukunda Bazı Suçlarda Teşebbüsün Mümkün Olup Olmadığı Tartışmalıdır. Bu Nedenle, Teşebbüs Bu Suçlarda Özellik Göstermektedir. Burada, Bu Durumlara Değinilecektir.	371
10. Teşebbüs Halinde Verilecek Cezanın Belirlenmesi.....	373

XVIII. İŞTİRAK.....	373
A. Genel Olarak.....	373
B. İştirakin Hukuki Esası	376
C. İştirake Suç Sayısı.....	376
1. Suç Birliği Görüşü.....	376
2. Suç Ayrılığı Görüşü.....	377
D. İştirakin Hukuki Niteliği	377
E. İştirakte Suça Katılanların Cezai Sorumluluğu Konusunda Kabul Edilen Sistemler	377
1. Eşitlik (Teklik) Sistemi	377
2. İkilik Sistemi.....	377
3. Cezanın Faile Göre Belirlenmesi Sistemi.....	378
F. İştirak Şekilleri/Türleri	378
1. Faillik.....	379
a) Müstakil (Tek Başına Faillik/Doğrudan Faillik)	380
b) Müşterek Faillik	380
(1) Müşterek Failliğin Unsurları	380
(a) Suçun İşlenişi Üzerinde Müşterek Hâkimiyet Kurma/Hareketin Birlikte İcra Edilmesi	380
(b) Birlikte Suç İşleme Kararının Bulunması	382
(2) Özgü Suçlarda Müşterek Faillik	383
(3) İhmalî Suçlarda Müşterek Faillik.....	383
(4) Taksirli Suçlarda Müşterek Faillik	383
(5) Netice Sebebiyle Ağırlaşan Suçlarda Müşterek Faillik	383
c) Dolaylı Faillik.....	384
2. Şeriklik (Suç Ortaklığı/Suçta İştirak Şekilleri).....	389
3. Suça İştirakin (Suç Ortaklığı/İştirak/Şerikliğinin) Koşulları	389
a) Birden Çok Failin Birden Çok Hareketinin Bulunması	389
b) Her Bir Failin Suça Katılma (İştirak İradesi) Kastının Bulunması	390

c) İşlenmek İstenen Ortak Suçun En Azından Teşebbüs Aşamasına Varmış Olması (İcra Hareketlerine Başlanmış Olunması).....	392
d) İşlenen Suçun Bütün Şerikler İçin Aynı Olması.....	393
e) Hareketlerin Nedensel Değerinin Bulunması.....	395
4. Şeriklik Şekilleri	396
a) Müşterek Faillik.....	396
b) Azmettirme	396
c) Yardım etme	399
(1) Yardım Etme Şekilleri.....	401
5. Cezayı Artıran veya Azaltan Nedenlerin Şeriklere Yansıması (Sirayeti).....	403
a) Cezayı Artıran Nedenlerin Şeriklere Yansıması	403
(1) Cezayı Artıran Şahsi Nedenler	403
(2) Cezayı Artıran Fiili Nedenler	403
b) Cezayı Azaltan Nedenlerin Şeriklere Yansıması	404
c) Cezayı Kaldıran Nedenlerin Şeriklere Uygulanması	404
6. Gönüllü Vazgeçme	404
XIX. SUÇLARIN İÇTİMAI	407
A. Genel Olarak	407
B. Bileşik Suç	408
1. Genel Olarak	408
2. Bileşik Suçun Oluşum Şekilleri	408
a) Tam (Gerçek) Bileşik Suç.....	408
b) Görünüşte (Şekli/Eksik) Bileşik Suç	409
3. Bileşik Suçta Manevi Unsur.....	409
4. Bileşik Suçta Zamanaşımı	410
5. Bileşik Suçta İştirak	410
6. Bileşik Suçta Uzlaştırma	410
7. Bileşik Suçta Teşebbüs	411
8. Bileşik Suçta Gönüllü Vazgeçme	411

9. Bileşik Suçun Bölünmezliği İlkesi	411
C. Zincirleme Suç (Müteselsil Suç)	412
1. Genel Olarak	412
2. Zincirleme Suçun Hukuki Esasını/Niteliğini Açıklayan Görüşler	413
a) Tek Suçun Varlığı Görüşü	413
b) Çok Suçun Varlığı Görüşü	413
3. Zincirleme Suçun Koşulları	413
a) Suç İşleme Kararında Birlik	413
b) Aynı Olan Birden Çok Suçun İşlenmesi	415
c) Suçların Farklı Zamanlarda İşlenmesi	418
d) Mağdurun Aynı Olması	418
4. Zincirleme Suçta Yaptırım	419
D. Fikri İçtima	420
1. Fikri İçtimanın Hukuki Esasını Açıklayan Görüşler	421
a) Suç Tekliği Görüşü	421
b) Suç Çokluğu Görüşü	421
2. Fikri İçtimanın Koşulları	422
a) Tek Fiilin Bulunması	422
(1) Fiil Kelimesinden Hareket Anlayan Görüş	422
(2) Fiil Kelimesinden Netice Anlayan Görüş	423
b) Birden Fazla Farklı Suçun İşlenmesi	424
3. Fikri İçtimada Uygulanacak Cezanın Belirlenmesi	424
4. Fikri İçtima İle İlgili Bazı Özel Durumlar	425
a) Maddi Unsur	425
b) Manevi Unsur	425
c) Teşebbüs	425
d) İştirak	425
e) Zamanaşımı, Af, Şikâyet, Uzlaşma, Dava ve Ceza İlişkisini Düşüren Nedenler	426
f) Non Bis İn İdem İlkesi ve Fikri İçtima	426

XXX. GÖRÜNÜŞTE İÇTİMA (KANUNLARIN İÇTİMAI/YASALARIN TEKLİĞİ) 427

- A. Normların Görünüşte İctimai Şekilleri ve Bu Durumlarda Tek Bir Normun Uygulanmasının Gerekçeleri.....427
 - 1. Özel Norm – Genel Norm İlişkisi427
 - 2. Asli Norm - Tali (İkincil) Norm İlişkisi / Asli Normun Önceliği - Yardımcı Normun Sonralığı İlkesi428
 - 3. Tüketen Norm – Tüketilen Norm İlişkisi.....429

ALTINCI BÖLÜM

CEZA HUKUKUNDA YAPTIRIM VE TÜRLERİ

XXXI. YAPTIRIM KURAMI..... 431

- A. Genel Olarak431
- B. TCK'da Öngörülen Yaptırım Şekilleri431
 - 1. Ceza431
 - a) Cezanın Amaçları431
 - (1) Mutlak Görüşler.....432
 - aa) Cezanın Ödetme/Kefaret Amacı432
 - bb) Cezanın Adalet Amacı432
 - (2) Nisbi Görüşler432
 - aa) Özel Önleme433
 - bb) Genel Önleme.....433
 - (3) Karma/Uzlaştırıcı/Birleştirici Görüş433
 - 2. Cezanın Özellikleri/Nitelikleri.....434
 - 3. Cezanın Türleri435
 - a) Hapis Cezası435
 - (1) Müebbet Hapis Cezası435
 - (2) Süreli Hapis Cezası435
 - b) Süreli Hapis Cezalarına İlişkin Öngörülen Seçenek İmkânlar436

(1) Kısa Süreli Hapis Cezasına Seçenek Yaptırımlar.....	436
(a) Hukuki Nitelik	436
(b) Kısa Süreli Hapis Cezasına Seçenek Yaptırımların Uygulanma Koşulları	436
aa) Nesnel (Objektif) Koşullar	436
bb) Öznel (Sübjektif) Koşul:.....	437
(c) TCK m. 50/1’de Öngörülen Seçenek Yaptırımlar	437
(d) Suç Tanımında Hapis Cezası İle Adlî Para Cezasının Seçenek Olarak Öngörüldüğü Hâllerde, Hapis Cezasına Hükmedilmişse; Bu Ceza Artık Adlî Para Cezasına Çevrilmez. (TCK m. 50/2).....	439
(e) Daha Önce Hapis Cezasına Mahkûm Edilmemiş Olmak Koşuluyla, Mahkûm Olunan Otuz Gün ve Daha Az Süreli Hapis Cezası ile Fiili İşlediği Tarihte Onsekiz Yaşını Doldurmamış veya Altmışbeş Yaşını Bitirmiş Bulunanların Mahkûm Edildiği Bir Yıl veya Daha Az Süreli Hapis Cezası, Birinci Fıkra Yazılı Seçenek Yaptırımlardan Birine Çevrilir. (TCK m. 50/3).	440
(f) Taksirli Suçlardan Dolayı Hükmolunan Hapis Cezası Uzun Süreli De Olsa; Bu Ceza, Diğer Koşulların Varlığı Hâlinde, Birinci Fıkranın (A) Bendine Göre Adlî Para Cezasına Çevrilebilir. Ancak, Bu Hüküm, Bilinçli Taksir Hâlinde Uygulanmaz. (TCK m. 50/4).....	441
(g) Uygulamada Asıl Mahkûmiyet, Bu Madde Hükümlerine Göre Çevrilen Adlî Para Cezası veya Tedbirdir. (TCK m. 50/5).....	441
(h) Hüküm kesinleştikten sonra Cumhuriyet savcılığınca yapılan tebligata rağmen otuz gün içinde seçenek tedbirin gereklerinin yerine getirilmesine başlanmaması veya başlanıp da devam edilmemesi halinde, infaz	

hâkimliği (14/4/2020 tarihli ve 7242 sayılı Kanun) kısa süreli hapis cezasının tamamen veya kısmen infazına karar verir ve bu karar derhal infaz edilir. Bu durumda, beşinci fıkra hükmü uygulanmaz. (TCK m. 50/6).....	442
(i) Hükmedilen Seçenek Tedbirin Hükümlünün Elinde Olmayan Nedenlerle Yerine Getirilememesi Durumunda, Hükümü Veren infaz hâkimliğince Tedbir Değiştirilir	442
(2) Hapis Cezasının İnfazının Ertelenmesi	442
(a) Genel Olarak	442
(b) Ertelemenin Hukuki Niteliği	443
(c) Ertelemenin Koşulları	443
aa) Nesnel/Objektif Koşul (TCK m. 51/1).....	443
bb) Özel/Sübjektif Koşul (TCK m. 51/1-b) Mahkûmun Suçu İşledikten Sonra Yargılama Sürecinde Gösterdiği Pişmanlık Dolayısıyla Tekrar Suç İşlemeyeceği Konusunda Mahkemede Bir Kanaatin Oluşması	446
cc) Erteleme kararı verilebilmesi için ek seçimlik koşullar Erteleme Kararının Mağdurun veya Kamunun Uğradığı Zararların Giderilmesi Koşuluna Bağlanması (TCK m. 51/2).....	447
(d) Erteleme Kararı.....	448
(e) Denetim Süresi (TCK m. 51/3).	448
(f) Erteleme Süresi İçinde Mahkûmun Yükümlülükleri.....	448
(g) Denetim Süresi İçinde Hükümlünün Yükümlülüklerini Yerine Getirmemesi	449
(h) Denetim Süresinin İyi Halli Geçirilmesi, Kasıtlı Bir Suç İşlenmemesi veya Yükümlülüklerle Uyulması	450
c) Adli Para Cezası.....	450

(1) Adli Para Cezasının Belirlenmesi Bakımından Kabul Edilen Sistemler	451
(a) Klasik Sistem	451
(b) Gün Para Cezası Sistemi	451
(c) TCK m. 52’de Öngörülen Adli Para Cezası Sistemi	452
(i) Gün Para Cezasının Belirlenmesi	452
(ii) Belirlenen Adli Para Cezasının Uygulanması	454
(iii) Belirlenen Adli Para Cezasının Yerine Getirilmemesi	454
(iv) Adli Para Cezasında Erteleme, Zamanaşımı	455
4. Güvenlik Tedbirleri	455
a) Genel Olarak	455
b) Güvenlik Tedbirinin Uygulanabilmesi İçin Gerekli Olan Koşullar	455
c) Güvenlik Tedbirinin Hukuki Niteliği	456
d) Güvenlik Tedbirinin Amacı	456
e) Güvenlik Tedbiri İle Ceza Yaptırımı Arasındaki Farklar	456
f) Güvenlik Tedbiri İle Ceza Yaptırımı Arasındaki Ortak Noktalar	457
g) TCK’da Öngörülen Güvenlik Tedbiri Türleri	458
(1) Belli Haklardan Yoksun Bırakılma	458
(a) Belirli Haklardan Yoksun Bırakılma Güvenlik Tedbirinin Uygulanma Koşulları	458
(b) Belirli Haklardan Yoksun Bırakılma Güvenlik Tedbirinin Uygulanma Süresi	459
(c) Hak Yoksunluğunun İnfaz Süresinden Sonra Belirli Bir Süre Devam Edeceği Durum	460
(d) TCK m. 53/1’de Yer Alan Hak Yoksunlukları	460
(e) TCK m. 53/6’da Yer Alan Hak Yoksunlukları	461

(2) Müsadere	461
(a) Genel Olarak	461
(b) Müsaderenin Hukuki Niteliği	462
(c) Müsadere Türleri	462
i) Eşya Müsaderesi	462
ii) Kazanç Müsaderesi	465
(3) Çocuklara Özgü Güvenlik Tedbirleri	467
(4) Akıl Hastalarına Özgü Güvenlik Tedbirleri	467
(5) Alkol Veya Uyuşturucu Bağımlısı Kişiler Hakkında Uygulanacak Güvenlik Tedbirleri	468
(6) Sınır Dışı Etme Güvenlik Tedbiri	468
(7) Tüzel Kişiler Hakkında Uygulanacak Güvenlik Tedbirleri	468
(a) TCK m. 60'ta Yer Alan Güvenlik Tedbirlerinin Uygulanma Koşulları	469
(i) Bir Kamu Kurumunun Verdiği İzne Dayalı Olarak Faaliyette Bulunan Bir Özel Hukuk Tüzel Kişisi Bulunmalıdır	469
(ii) Özel Hukuk Tüzel Kişisinin Organ veya Temsilcilerinin İştirakiyle ve Bu İznin Verdiği Yetkinin Kötüye Kullanılması Suretiyle Kasten Bir Suç İşlenmelidir	469
(iii) Kasten İşlenen Bu Suç Özel Hukuk Tüzel Kişisinin Yararına İşlenmelidir	470
(iv) Kanunda İlgili Suç Tipine İlişkin Olarak Güvenlik Tedbirinin Uygulanacağına Yönelik Açık Hüküm Bulunmalıdır	470
(b) Hâkim veya Mahkemenin Takdir Yetkisi/Orantılılık İlkesi	470
(c) Uygulanacak Tedbirler	470
(i) İznin iptali, 2) Müsadere	470
XXXII. SUÇ İŞLEMEDE TEKERRÜR	471
A. Genel Olarak	471

B. Tekerrürün Hukuki Niteliği	471
C. Tekerrür Türleri	472
D. Tekerrüre İlişkin Hükümlerin Uygulanma Koşulları	474
1. Daha Önce Bir Suç İşlenmiş ve Bu Suçtan Dolayı Verilen Mahkûmiyet Kararı Kesinleşmiş Olmalı	474
2. Yeni Bir Suçun İşlenmesi	475
3. Tekerrür Süresi	476
E. Tekerrür yasakları	477
F. Tekerrürün Sonuçları	477

YEDİNCİ BÖLÜM

CEZANIN BELİRLENMESİ, MAHSUP, SANIĞIN VE HÜKÜMLÜNÜN ÖLÜMÜ, AF, ZAMANAŞIMI, ŞİKÂyet, ÖNÖDEME

XXXIII. CEZANIN BELİRLENMESİ VE BİREYSELLEŞTİRİLMESİ	479
A. Genel Olarak	479
B. Temel Cezanın Belirlenmesi ve Bu Belirleme Yapılırken Esas Alınan Ölçütler	480
C. Suçun Olası Kast veya Bilinçli Taksirle İşlenmesi	481
D. Mükerrer (Çifte) Değerlendirme Yasağı	481
E. Suçun Nitelikli Unsurlarının Cezanın Belirlenmesinde Uygulanması	482
1. Cezayı Artıran Nitelikli Haller	482
2. Cezayı Azaltan Nitelikli Haller	483
F. Sonuç Cezanın Belirlenmesi ve Bu belirlemede Uyulacak Usuller	483
1. Takdiri İndirim Nedenleri	484
a) TCK'da Öngörülen Takdir İndirim Nedenleri	484
b) TCK m. 62/2'de Öngörülen Takdiri İndirim Nedenleri	486
G. Cezanın hesaplanması	486
1. Hapis Cezasının Hesaplanması	486
2. Adli Para Cezasının Hesaplanması	486
3. Cezaların İçtimalı	488

H. Cezanın Yukarı ve Aşağı Sınırının Aşılması	488
İ. Mahsup	489
1. Mahsubun Uygulanma Koşulları	489
a) Kişi Yargılanmakta Olduğu Suçtan Mahkûm Olmalıdır	489
b) Kişi Yargılanmakta Olduğu Suçtan Dolayı Hükûm Kesinleşmeden Önce Hürriyetinden Yoksun Kalmış Olmalıdır	490
c) Mahsup İçin Hükümlünün Talebi Gerekmemektedir	490
d) Mahsup Kararını Yargılamayı Yapan Mahkeme Vermelidir	490

SEKİZİNCİ BÖLÜM

DAVA VE CEZA İLİŞKİSİNİ SONA ERDİREN NEDENLER

XXXIV. GENEL OLARAK	491
XXXV. SANIĞIN ÖLÜMÜ.....	491
XXXVI. HÜKÜMLÜNÜN ÖLÜMÜ	492
XXXVII. AF	492
A. Genel Olarak	492
B. Affın Türleri.....	492
1. Genel Af	493
2. Özel Af.....	494
XXXVIII. ZAMANAŞIMI	494
A. Genel Olarak	494
B. Dava Zamanaşımı.....	495
1. Dava Zamanaşımı ile Benzerlik Gösteren Kurumlar	495
2. Dava Zamanaşımına Tabi Olmayan Suçlar	496
3. Dava Zamanaşımına Tabi Olan Suçlar	497
a) Dava Zamanaşımının Kabul Edildiği Suçlarda Süre.....	497
(1) Yaş Küçüklüğü İçinde Olanlar Bakımından Dava Zamanaşımı Süresi	497
b) Dava Zamanaşımı Sürelerinin Özel Hukuktaki Etkisi	497

c) Dava Zamanaşımının Süresinin Belirlenmesinde Esas Alınacak Ceza	498
(1) Seçimlik Cezayı Gerektiren Suçlarda Dava Zamanaşımının Belirlenmesi	498
d) Dava Zamanaşımında Sürenin İşlemeye Başladığı Anın Tespiti	499
(1) Aynı Fiilden Dolayı Tekrar Yargılamayı Gerektiren Haller Bakımından	499
(2) Bazı Suç Türleri, Suçun Özel Görünüş Şekilleri ve Mağdurun Yaşı Bakımından	499
(a) Tamamlanmış Suç	499
(b) Teşebbüs Halinde Kalan Suç	500
(c) Kesintisiz Suç	500
(d) Zincirleme Suç	500
(e) Çocuklara Karşı İşlenen Suç	500
(f) İştirak Halinde İşlenen Suç	500
e) Dava Zamanaşımının Durması ve Kesilmesi	500
(1) Dava Zamanaşımının Durması	500
(a) İzin	501
(b) Karar	501
(c) Bekletici Meselenin Çözümü	502
(d) Kaçak Kararı	502
(2) Dava Zamanaşımının Kesilmesi	503
(a) Dava zamanaşımının kesilme nedenleri:	503
(i) Şüpheli veya Sanıklardan Birinin Savcı Huzurunda İfadesinin Alınması veya Sorguya Çekilmesi	503
(ii) Şüpheli veya Sanıklardan Biri Hakkında Tutuklama Kararının Verilmesi	504
(iii) Suçla İlgili Olarak İddianame Düzenlenmesi	505
(iv) Sanıklardan Bir Kısmı Hakkında Da Olsa, Mahkûmiyet Kararı Verilmesi	505

(b) Dava Zamanaşımının Kesilmesi Üzerine Dava Zamanaşımının Uzaması	506
C. Ceza Zamanaşımı	506
1. Ceza Zamanaşımında Öngörülen Süreler	507
a) Yaş Küçükleri Bakımından Sürenin Kısıtlanması	507
2. Ceza Zamanaşımında Sürenin Başlama Anı	507
3. Ceza Zamanaşımının Durması	508
a) Ceza Zamanaşımının Kesilmesi	508
4. Ceza Zamanaşımının Kesilmesinin Etkisi	509
5. Ceza Zamanaşımının Sonuçları	510
6. Ceza Zamanaşımının Hak Yoksunluklarına (Güvenlik Tedbirlerine) Etkisi	510
7. Müsaderede Zamanaşımı	510
8. Zamanaşımının Hesabı ve Uygulanması.....	510
XXXIX. ŞİKÂyet	511
A. Tanım	511
B. Şikâyet Kurumunun Hukuki Niteliği	511
C. Şikâyetin Koşulları.....	511
1. Şikâyet Tabi Bir Suçun İşlenmiş Olması Gerekir	511
2. Şikâyet Hakkına Sahip Olan Kişi veya Kişilerin Şikâyet Hakkını Kullanması Gerekir	512
3. Şikâyet hakkının Kanunda Öngörülen Süre İçinde Yapılmış Olması Gerekir	512
4. Şikâyet Hakkının İlgili Mercilere Yapılması Gerekir	512
5. Şikâyet Yazılı veya Sözlü Olarak Yapılması Gerekir	513
D. Şikâyet İle İlgili Bazı Özel Durumlar.....	513
1. Şikâyet Hakkının Kullanılmasından Feragat (Vazgeçme).....	513
2. Yapılan Şikâyetin Geri Alınması.....	513
3. Şikâyetinde Sirayet	514
a) Şikâyetin Hakkının Kullanılmasında Sirayet.....	514
b) Şikâyetin Geri Alınmasında Sirayet	514

XL. ÖNÖDEME.....	516
A. Koşulları.....	516
1. Önödeme Kapsamına Giren Bir Suç İşlenmiş Olmalıdır	516
a) Hapis Cezası İle Adli Para Cezası Seçimlik Olarak Öngörölmüş Olabilir	517
b) Hapis Cezası İle Adli Para Cezası Birlikte Öngörölmüş Olabilir.	517
2. Belli Bir Miktar Paranın Devlet Hazinesine Ödenmesi	517
a) Ödenmesi Gereken Miktar Adli Para Cezasıdır	517
b) Ödenmesi Gereken Miktar Hapis Cezasıdır	517
c) Ödenmesi Gereken Hapis ve Adli Para Cezasıdır	518
3. Önödeme Usulü ve Sonuçları	518
a) Soruşturma Evresi Bakımından.....	518
b) Kovuşturma Evresi Bakımından	518
4. Önödeme Kabul Edilmeyen Suçlar	519
5. Önödemenin Sonuçları	519
6. Önödemenin Etkileri.....	520
KAYNAKÇA.....	521